

Начало>Законодателство и съдебна практика>Национално законодателство Национално законодателство

Словакия

Настоящата страница ви предоставя информация относно правната система в Словакия.

Информация относно правния ред в Словакия може да бъде намерена на страницата [Европейска съдебна мрежа: правен ред в областта на гражданското правосъдие](#).

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Понятието „източници на правото“ е използвано в три смисъла:

източници на правото в материалния смисъл — материални източници на правото

източници на правото в епистемологичния смисъл — източници на познанието за правото

източници на правото във формалния смисъл — официални източници на правото.

Въз основа на начина на възникване на правните норми и правнообвързващата форма, в която се изразяват, традиционно се разграничават следните видове източници на правото:

правен обичай,

прецедент (прецедентно право),

устави,

нормативни договори,

общи правни принципи,

здрав разум,

съвременни книги, правна литература и експертни становища,

международни договори, когато са надлежно включени в правния ред на Словашката република.

Йерархия на правните норми

Един от основните принципи на правния ред на Словакия е йерархията на правните норми. Правилното разбиране на този принцип в законодателната практика и в правоприлагането е изключително важно от гледна точка на законността. Йерархията на нормите обаче не е просто въпрос за ясен логически приоритет или подчиненост. Йерархията се отнася до цялата проблематика на **легитимната власт** и също така включва категоричния императив, че един законодателен акт може да бъде издаден само от орган, оправомощен за това по закон — както и в рамките на този закон и на своите собствени законодателни правомощия.

Законодателството се класифицира по това, което е известно като „правна сила“. **Правната сила** се отнася до характеристиките на законодателството, съгласно които един законодателен акт е подчинен на друг (т.е. на такъв с по-голяма правна сила) или когато един законодателен акт произтича от друг с по-голяма правна сила. При положение, включващо законодателни актове с различна правна сила, разпоредбата с по-малка сила не може да противоречи на разпоредбата с по-голяма сила и разпоредбата с по-голяма сила може да отмени тази с по-малка.

От гледна точка на равнищата на правна сила законодателството може да бъде йерархично организирано, както следва:

Първично законодателство (закони)

конституционни закони (винаги първично законодателство),

закони (първични или производни на конституционните закони).

Вторично законодателство (подзаконовни нормативни актове)

постановления на правителството — винаги вторични,

законодателство на централни държавни органи — винаги вторично,

законодателство на органите на местно самоуправление (администрации) — първично или вторично,

законодателство, издадено по изключение от органи, различни от държавни органи — винаги вторично.

В системата от правни разпоредби, когато даден закон има предимство, това по същество означава, че всички останали правни разпоредби трябва да произтичат от този закон, да са съвместими с него и да не му противоречат. Това означава, че на практика, ако по-нисшестоящата в йерархията правна разпоредба противоречи на разпоредба от по-висок ранг, трябва да се следва тази от по-висок ранг.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на законодателство

Изброените по-долу органи имат правомощията да приемат законодателство (нормотворчески органи):

Националният съвет на Словашката република — Конституцията, конституционните закони, законодателните актове, международните договори на по-високо ниво от законодателните актове, международните договори със силата на законодателен акт, правителството на Словашката република — постановленията на правителството,

министерства и други централни държавни органи — решения за изпълнение, укази за изпълнение и мерки,

общински и градски съвети — общоприложими наредби,

общински и градски органи и органи на местното управление — общоприложими наредби.

Законодателен процес

Етапи на законодателния процес:

вносяне на законопроект — законодателна инициатива,

обсъждане на законопроекта,

гласуване (решение по законопроекта),

подписване на одобрения законопроект,

обнародване (публикуване) на законодателния акт.

Процес на вземане на решения

Законодателен процес

Внасяне на законопроект — законодателна инициатива

Съгласно член 87, параграф 1 от Закон № 460/1992 (Конституция на Словашката република) законопроектите могат да бъдат внасяни за разглеждане от:

комисиите на Националния съвет на Словашката република,
членовете на Националния съвет на Словашката република,
правителството на Словашката република.

Внесените законопроекти са изложени параграф по параграф с преамбюл.

Обсъждане на законопроекта

В съответствие с процедурния правилник на Националния съвет на Словашката република (Закон № 350/1996) законопроектите преминават през три четения:

Първото четене включва общи дебати относно същността или това, което е известно като „**философията**“ на законопроекта. На този етап не могат да се предлагат никакви изменения или допълнения.

На второ четене законопроектът се обсъжда от комисията(комисиите) на Националния съвет, на която или на които е възложен. Всеки законопроект трябва да бъде разгледан в Конституционната комисия, по-специално за да се осигури неговата **съвместимост с Конституцията на Словакия**, конституционните закони, международните договори, по които Словашката република е страна, със законите и правото на Европейския съюз. След това **могат да се предлагат изменения и допълнения**, които да бъдат гласувани след завършване на обсъжданията в комисията. Ето защо различните позиции по въпроса трябва да бъдат обличени, преди законопроектът да бъде обсъден в Националния съвет. Тогава законопроектът се изпраща на Националния съвет на Словашката република, след като **Координационната комисия е одобрила със специална резолюция изготвения съвместен доклад на комисиите**. Този доклад представлява основата за дебатите и гласуването на законопроекта от страна на Националния съвет на Словашката република по време на второто четене.

Третото четене е ограничено до тези разпоредби от законопроекта, за които по време на второто четене са били одобрени изменения или допълнения. На трето четене единствените промени, които членовете на парламента могат да предлагат, са корекции на грешки в законодателната формулировка на законопроекта и на граматични и правописни грешки. Изменения и допълнения, имащи за цел премахването на някакви други грешки, трябва да бъдат предложени от най-малко 30 членове на Националния съвет на Словашката република. След като тези промени бъдат обсъдени, законопроектът се гласува в неговата цялост.

Гласуване (решение по законопроекта)

За да бъде приет даде закон, **за неговото приемане трябва да гласува абсолютното мнозинство от присъстващите членове**.

Конституцията може да бъде изменена, а отделни членове от нея могат да бъдат отменени само ако решението бъде взето с квалифицирано мнозинство, което означава три пети от всички членове на Националния съвет на Словашката република (3/5 от 150).

В Националният съвет на Словашката република е налице кворум, ако присъстват най-малко половината от неговите членове.

Подписване на приетия законопроект

Приетият законопроект се подписва от:

Президента на Словашката република,
Председателя на Националния съвет на Словашката република,
Министър-председателя на Словашката република.

Този етап от процедурата включва проверка на съдържанието, спазването на процедурата и проверка на окончателния вид на приетия законопроект. Чрез подписването тези най-висши конституционни длъжностни лица одобряват формулировката на закона.

Президентът има правото да упражни „отлагателно вето“ и да откаже да подпише приетия закон на основание „погрешно съдържание“. Тогава той или тя трябва да изпрати приетия закон, заедно със своя коментар, на Националния съвет на Словашката република за повторно обсъждане. След това върнатият закон преминава през етапите на второ и трето четене. Към този момент Националният съвет на Словашката република може — но не е задължен — да вземе предвид коментарите на президента. Националният съвет на Словашката република може да отхвърли „отлагателното вето“ чрез повторно гласуване, при което законът трябва да бъде обнародван дори без подписа на президента.

Обнародване (публикуване) на законодателния акт

Обнародването е последният етап от законодателния процес. Законодателство с приложимост на територията на цялата държава се публикува в Официалния сборник с нормативни актове (Zbierka zákonov) на Словашката република; публикуването е от компетентността на Министерството на правосъдието на Словакия. Официалният сборник с нормативни актове е държавният инструмент за публикуване на Словашката република. Той се издава в електронен вид и на хартиен носител. Електронният вариант на Официалния сборник с нормативни актове и този на хартиен носител имат едно и също правно действие и идентично съдържание. Електронният вариант на Официалния сборник с нормативни актове е достъпен безплатно чрез портала SloV-Lex.

Влизане в сила

Законодателството влиза в сила на датата, на която е обнародвано в Официалния сборник с нормативни актове.

Законодателството влиза в сила на 15-тия ден след обнародването му в Официалния сборник с нормативни актове, освен ако в него не е посочена по-късна дата на влизане в сила.

Други актове стават обвързващи на датата, на която са обнародвани в Официалния сборник с нормативни актове.

Начини за уреждане на противоречия между различните източници на правото

Нормативен инструмент с по-ниска правна сила не може да влиза в противоречие с нормативен инструмент, който има по-голяма правна сила.

Един нормативен инструмент може да бъде изменен или отменен само с нормативен инструмент със същата или по-голяма правна сила.

На практика правилото за разрешаване на несъвместимост между законодателство, имащо една и съща правна сила, е, че по-скорошен законодателен акт отменя или изменя по-стар законодателен акт или че специфична норма отменя или изменя обща норма.

Конституционният съд на Словашката република извършва контрол и се произнася относно това дали:

законите са в съответствие с Конституцията;

правителствените постановления и общозадължителни правни разпоредби на министерства и други централни държавни органи съответстват на Конституцията, конституционните закони и законите;

общозадължителните правни разпоредби, издадени от органи на самоуправление, съответстват на Конституцията и законите;

общозадължителните правни разпоредби, издадени от органи на централната администрация, съответстват на Конституцията и на други общозадължителни правни разпоредби;

общозадължителните правни разпоредби съответстват на международните договори съгласно изискванията на закона за обнародването на тези договори.

Когато Конституционният съд установи несъответствие на правните разпоредби, тези разпоредби — или части, или правила от тях — спират да се прилагат. Когато органите, издали такива разпоредби, не успеят да ги приведат в съответствие със съответните инструменти от по-висок ранг в рамките на установения срок след постановяване на решението, разпоредбите — или части, или правила от тях — спират да бъдат в сила.

Бази данни с правна информация

Базата данни SloV-Lex на Министерството на правосъдието на Словашката република

Порталът на Министерството на правосъдието „Електронен сборник с нормативни актове (Slov-Lex)“ се основава на две взаимосвързани информационни системи:

eZbierka (електронен сборник) — информационна система, предоставяща обвързващи консолидирани законодателни текстове в електронен вариант и други стандарти към посочените в закона.

eLegislatíva (електронно законодателство) — информационна система за управление на процесите на всички етапи на законодателния процес, оборудвана с модерни инструменти за редактиране за законодателните органи.

Ползи за целевите групи:

Основният правен принцип, всички лица да бъдат запознати с приложимото и действащото законодателство и да бъдат наясно със своите права и задължения, на практика все по-трудно се прилага поради увеличаването на обема и сложността на законодателството. Проектът SloV-Lex ще спомогне за подобряване на прилагането на този принцип, осигурявайки ефективен достъп до действащото законодателство за всички:

гражданите — раздел eZbierka от проекта ще допринесе по-специално за официален и съществено подобрен безплатен достъп до действащото законодателство и повишена осведоменост за новото законодателство;

практикуващите юристи — ще получат непрекъснат достъп до действащото законодателство и възможността да бъдат уведомявани относно новото законодателство в Словакия или Европейския съюз, както като цяло, така и специално за законодателството, регулиращо областите, в които те са специалисти;

предприемачите — също ще получат непрекъснат безплатен достъп до действащото законодателство и възможността да бъдат уведомявани относно новото законодателство на Словакия или Европейския съюз, както като цяло, така и специално за законодателството, регулиращо областите, в които осъществяват дейност; по-добрата нормативна среда ще създаде по-благоприятни условия за стопанска дейност и ще намали административната тежест, свързана с развиването на стопанска дейност;

местните и регионалните органи — ще получат непрекъснат безплатен достъп до източници на действащото законодателство, като в същото време тяхната административна тежест (изискваното от административна гледна точка и скъпо задължение да се осигури достъп в работни дни до Официалния сборник с нормативни актове, което е свързано с абонамент и архивиране на хартиено копие на сборника) ще бъде намалена, като проектът ще замести обременяващото задължение да се предоставя подпомаган достъп до Официалния сборник с нормативни актове през работните дни;

публичната администрация — проектът, от една страна, ще осигури непрекъснат достъп до безплатни източници относно действащото законодателство, а от друга страна, ще намали административната тежест и по този начин финансовите разходи за законодателния процес, както и ще осигури възможност за подобряване на изпълнението на задачите в областта на законотворчеството и прилагането на правото на Европейския съюз;

съдебните органи — ще получат непрекъснат и бърз достъп до действащото законодателство за който и да било избран ден назад във времето, както и възможност за препратки от съдебни решения към приложимото към дадения момент законодателство, с което поне отчасти ще бъдат премахнати рутинните дейности и ще се повиши ефективността на работата на съдиите и съдебните служители;

законодателните органи — ще могат да използват ефективен инструмент за изготвяне на законодателство и да управляват законодателния процес, което ще ги освободи от обременяващата бюрокрация и ще им даде възможност да се съсредоточат по-добре върху съдържанието на чаканите предложения.

Връзки по темата

Правен и информационен портал SloV-Lex

Последна актуализация: 25/04/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.